

Bekaflaan, Aarschot

Programma van Maatregelen

Auteur:

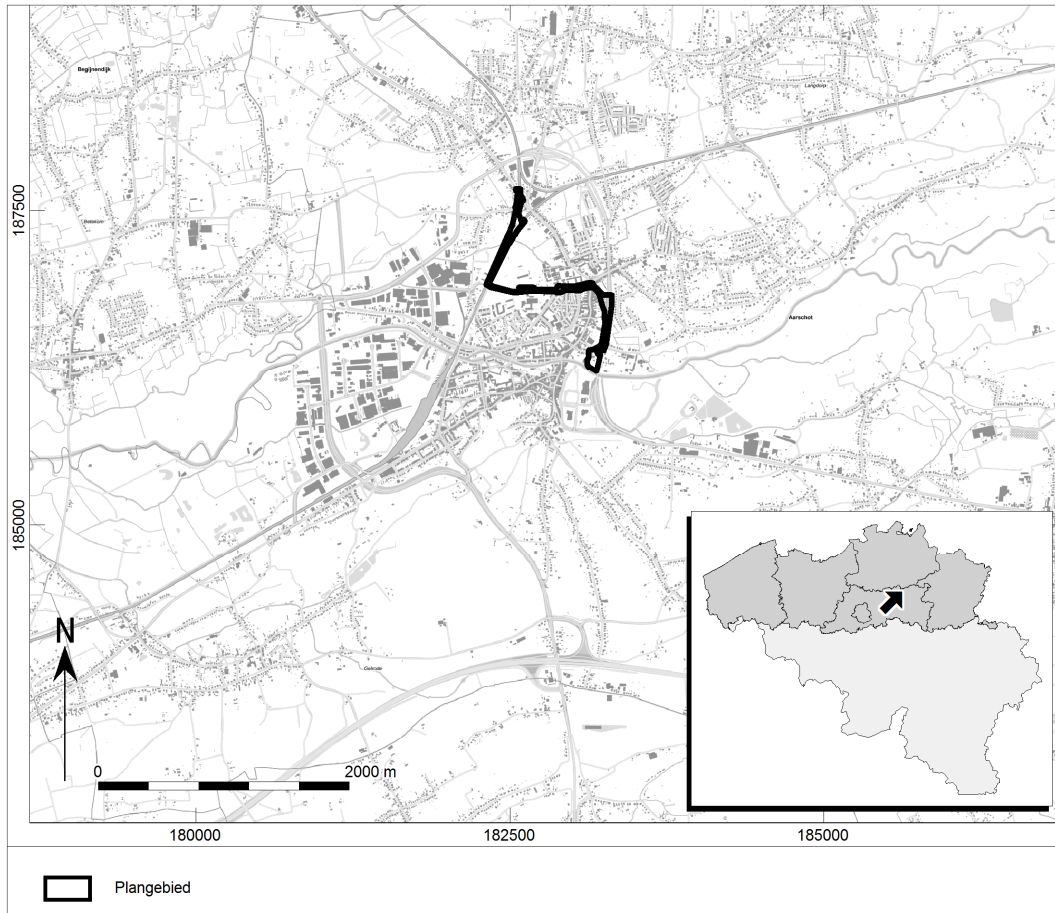
A. Schoups (veldwerkleider)

Autorisatie:

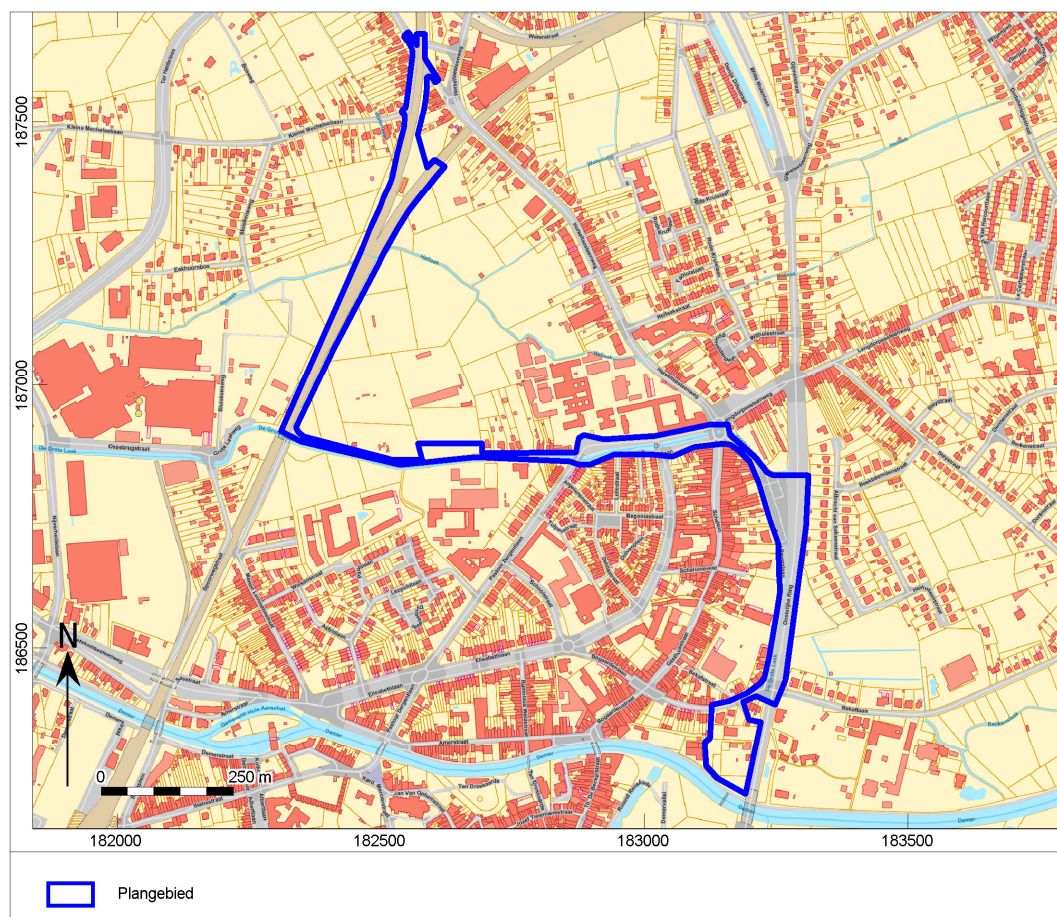
B. Weekers –Hendrixx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in april 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Grote Laakweg, August Reyerslaan en Bekaflaan te Aarschot (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen aanleg van een nieuwe ondergrondse hoogspanningsleiding.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens kunnen binnen het uiterste noordwestelijke deel van het plangebied archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum voorkomen. Hier zijn op de bodemkaart matig natte en droge zandgronden aanwezig die afgedekt worden door een humus A-horizont. Dit wijst erop dat de zone gelegen is op een verhoging in het landschap aan de beekdalen van de Demer en de Grote Laak. Dit verhoogt de kans op resten uit deze periodes. De archeologische resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum manifesteren zich als een spreiding van vondsten zonder sporenniveau. Resten uit deze perioden bevinden zich aan of direct onder het oorspronkelijke maaiveld en manifesteren zich in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. Uit de omgeving van het plangebied zijn ook meldingen bekend van lithische artefacten. Deze zijn eveneens gelegen op de hogere gedeeltes in het landschap. Op basis van deze gegevens kan de verwachting aan resten uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum in deze zone hoog ingeschat worden.

Eventuele archeologische resten vanaf het Neolithicum tot de Middeleeuwen kunnen tevens voorkomen vanaf het maaiveld. Een eventueel sporenniveau is het beste zichtbaar vanaf de basis van het maaiveld of vanaf de mogelijk aanwezige B-horizont. Het plangebied is echter grotendeels gelegen in de natte beekdalen van de Grote Laak en de Demer. De heuvels ten zuiden en ten oosten van het plangebied waren dan ook interessanter voor bewoning tijdens deze periodes. In de omgeving van het plangebied zijn ook amper meldingen bekend van vondsten uit deze periodes. Op 360m ten zuidwesten van het gebied werden echter wel twee urnen aangetroffen uit de metaaltijden. Deze zijn gelegen op de helling naar het dal toe. De verwachting aan resten uit deze periodes kan laag tot middelhoog ingeschat worden.

De kans op eventuele resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd wordt heel hoog ingeschat in het oostelijk deel van het plangebied. Dit deel van het plangebied is namelijk binnen het historische stadscentrum van Aarschot gelegen. Het tracé volgt een deel van de oostelijke rand van het oude stadscentrum. Volgens de CAI liep de Middeleeuwse stadsomwalling gedeeltelijk door het plangebied en was de Schalui- of Mechelse Poort binnen het plangebied gelegen. Ook de historische kaarten wijzen op bebouwing in het oosten en het zuiden van het plangebied. Zo toont de Villaretkaart uit 1745-1748 bebouwing in het oosten van het plangebied. De locatie van de bebouwing komt overeen met de locatie van de Mechelse Poort. De bebouwing situeert zich aan een weg die via de poort de stad verliet. Ook in het zuiden van het plangebied is een gebouw zichtbaar. Dit gebouw is echter niet meer zichtbaar vanaf de Ferrariskaart. De bebouwing in het oosten van het plangebied blijft wel zichtbaar en lijkt zich uit te breiden op de latere kaarten.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Het doel van de geplande werken is om een nieuwe ondergrondse hoogspanningsleiding te realiseren. De leiding zal starten aan de bestaande post aan de Bekaflaan in het zuiden van het plangebied en eindigt ongeveer 2,2km verder in een nog te realiseren tractiestation. Dit tractiestation behoort niet tot de huidige archeologienota. De hoogspanningsleidingen zullen grotendeels binnen het bestaande gabarit komen te liggen. In het noorden, langs de spoorweg, komt de leiding echter in de berm te liggen, tussen een fietspad en de spoorweg. De ondergrondse leiding wordt op twee manieren gerealiseerd, namelijk door in te graven sleuven (type A of type B) en door gestuurde boringen.

De sleuven type A krijgen een diepte van minimum 1,30m, terwijl de diepte van de sleuven type B minimum 1,40m zal bedragen. De sleuven van de beide types worden in een V-vorm uitgegraven en zullen ongeveer 65cm breed zijn op het diepste punt en maximaal 1m aan het maaiveld. Om de gestuurde boringen te realiseren wordt aan weerskanten van de boring een put gegraven van ongeveer 3m op 4m breed en maximaal 3m diep.

De nieuwe leiding zal starten aan de bestaande post in het zuiden van het tracé. Deze zal onder de bestaande verharding komen te liggen. De nieuwe leiding wordt richting de Bekaflaan getrokken waar deze naar rechts draait, richting de August Reyerslaan. De leiding zal de August Reyerslaan verder volgen richting het noorden tot aan een rond punt. Ter hoogte van de August Reyerslaan zal de sleuf onderbroken worden door een gestuurde boring. Daarna buigt de leiding af richting het westen, onder het ronde punt door naar de Elisabethlaan en de Pastoor Dergentlaan. Om de Grote Laak vervolgens te kruisen zal een gestuurde

boring uitgevoerd worden. Deze boring zal tot net voorbij de huizen aan de Grote Laakweg reiken. Daarna loopt de nieuwe leiding verder onder de Grote Laakweg tot aan de spoorweg in het westen. Aan de spoorweg draait de leiding richting het noorden. De leiding komt in de berm tussen de spoorlijnen en het fietspad te liggen. Deze berm is opgehoogd tot ongeveer 2m boven het oorspronkelijke maaiveld. De leiding loopt dan verder tot aan de splitsing van de spoorweg, waar later het nieuwe tractiestation komt te liggen. Om de spoorwegen te kruisen zal opnieuw een gestuurde boring uitgevoerd worden.

De nieuwe hoogspanningsleiding komt grotendeels onder de bestaande wegen te liggen. Het is niet duidelijk tot welke diepte bodem reeds verstoord is ter hoogte van de wegen en of er al dan niet al bestaande infrastructuur onder gelegen is (zoals riolering), waardoor het niet duidelijk is of de sleuven dieper reiken dan de bestaande verstoring.

Op de locatie waar de Grote Laak gekruist wordt, zal de leiding afwijken van het bestaande gabarit. Op deze locatie wordt echter gewerkt met een gestuurde boring, waardoor de bodemverstoring beperkt wordt. In het westen van het plangebied komt de nieuwe leiding in de berm tussen de spoorweg en een fietspad te liggen. Vermoedelijk werd de bodem ook hier echter reeds (deels) verstoord door de aanleg van de spoorweg en het fietspad.

Verder zal langs de Grote Laakweg een werfcontainer voorzien worden. Er gaan echter geen bodemingrepen gepaard met de plaatsing van deze container. Er worden ook werkzones voorzien langs de sleuf en aan de putten van de gestuurde boringen. Deze worden minimaal 3m breed. Ook ter hoogte van de werkzones worden geen bodemingrepen gepland. Wanneer er geen bestaande aanwezig is, kunnen wel rijplaten geplaatst worden, maar hiervoor dient de bodem niet afgegraven te worden.

Aangezien er gewerkt wordt met gestuurde boringen en smalle sleuven van maximum 1m breed aan de oppervlakte, kan gesteld worden dat de verwachte kenniswinst heel gering zal zijn. Eventueel aanwezige archeologische resten in het oosten en noordwesten van het plangebied zullen op een zeer kleine oppervlakte onderzocht moeten worden, waardoor de context van de resten niet duidelijk wordt. Daarbij komt dat de bodem in het grootste deel van het plangebied zeer waarschijnlijk reeds verstoord werd door de aanleg van de bestaande infrastructuur.

Het plangebied is grotendeels gelegen in de natte beekdalen van de Grote Laak en de Demer. Hierdoor zijn er voornamelijk vaaggronden aanwezig met een zeer nat karakter die niet of nauwelijks geschikt waren voor bewoning. Hierdoor is de kans op nederzettingssporen en funeraire sporen zeer gering. Eventuele *off site* fenomenen (greppels, wegen en palenrijen bijvoorbeeld) zouden wel voor kunnen komen. Deze leveren echter zeer weinig kenniswinst op, aangezien het om solitair gelegen sporen gaat. Kans op watergerelateerde structuren (bruggen en dammen) is er niet, aangezien er onder de actieve loop van de rivier wordt geboord op ruime afstand. De zandlaag (en dus het archeologische niveau) zit over bijna het gehele plangebied op geringe diepte (aldus de bodemkaart) en zodoende is er een grote kans dat het relevante niveau verstoord is door de aanleg van de huidige infrastructuur. Alleen in het uiterste noordwesten is een bodemprofiel aanwezig waarop substantiële archeologische resten zouden kunnen voorkomen. Deze zone wordt echter met de aanleg van de sleuven niet bedreigd.

De andere zone waar archeologische resten zich zouden kunnen bevinden is in het oosten van het plangebied nabij de oude kern van Aarschot. Ten oosten van de historische bebouwing is echter eveneens het beekdal van de Grote Laak aanwezig en waren de gronden hier te nat voor bewoning. Daarnaast worden de ontgravingen geplaatst in het huidige gabarit waardoor de kans op verstoringen van eventuele archeologische resten zeer groot is. Ten noorden van de oude kern (ter hoogte van de oude stadswallening en de poort) is eigenlijk hetzelfde verhaal. Ook hier zijn infrastructurele werken geweest op de locatie van de sleuven die zeer waarschijnlijk het archeologische bodemarchief hebben verwijderd. Mochten er echter restanten van de omwalling en stadspoort aanwezig zijn, dan is de oppervlakte van het te onderzoeken gebied zo klein dat er geen goed zicht komt op de loop van de omwalling en de situering van de stadspoort. Het kennisrendement is daarom minimaal.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.